

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

De tribus alijs effectib[us] peccati mortalis ser. xv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

De Peccato

tali peccato et bona opera que facio non sunt merito
ritoria vite eterne. ergo nihil boni faciam
et. Immo debet hoies tunc magis inten
dere bonis operibus: quia tunc magis indiget
ad provocandum divinam clementiam: ut respiciat
se a laqueo diaboli et illuminent a deo.
sicut infirmus tunc magis bonis cibis indi
get cum grauius infirmat. **Jo. Breg. de peni.**
vi. y. fallas. in fi. Non desperet peccator et in
teritum quicquid boni facere poterit exhorta
mur ut faciat: ut oportens de cor illius illu
strat ad penam. **Dec. ille.** **Dico tertio**
que valent ad penam eterne diminutione: quod
intelligi non oportet: sentiant aliquid retri
gerium de bonis que fecerunt in mundo: quia di
ues epulo peccati vna gutta aquarum sunt
mille quadringenti anni que cum peccati et semper
peccet usque in diem iudicij et nunquam habebit.
sed intelligendum est quod damnati minus tor
mentum patient: quam si non fecissent id bonum
opus: propter quod est necessarium ad salutem.
In Aug. in lib. de peni. loquens de illo qui
sine charitate passus est martirium: et alia
mala pro fide christi non neganda dicit. **Exi**
mandum est fortasse tolerabilius et futurum iudi
cium quam si non negando nihil eorum pateretur.
de peni. vi. iij. c. vlti. quod incipit. Sicque autem.
Dico quarto que valent ad bonorum ope
rum assuetudinem. **Ro. q. ex multiplicacione**
actuum bonorum generat habitus quodam in aia
sillis que est habitus quodam difficili mobilis: pro
qua homo efficitur prius ad conformes actus et c.
Exemplum de baptismo collato a Jo. bap.
per hoc enim Jo. baptizabat: non autem remitte
bat peccata. **In dicit. Ego baptizo vos in**
aqua et c. **Jo. i. Jo. Lu. i. Tu puer propheta**
altissimi vocaberis: pro. enim an. fa. d. h. pa.
vi. et c. **Aug. ponit de cose. vi. iij. c. non**
regenerabat. sic contra de mala consuetudi
ne. **Dico quinto** que valent ad diabolice
pravitatis repressionem. **Exemplum habet de illo**
iudeo qui signavit se signo crucis in templo
Apollinis dormiens et c. De quo Breg. in
dia. lib. iij. c. viij. et habet in glo. de cose. vi.
ij. c. postea. Dico sexto que valent ad pe
nitentialis retardationem. **Exemplum habet**
de Achab. iij. Reg. xxj. De quo quod humili
tauit se ad penam pro rebum Helie: dicit
dominus ad Heliam. Non vidisti Achab humili
tatem coram me: quod humiliatus est mei causa:
non inducam malum in diebus eius: sed in diebus filii

lij sui inferam malum domui eius et c. **De peccat.**
cris vide in summa confessione. li. iij. ti. xxvij. q.
et c. ad quod si valer: et pluribus sequitur.

De tribus alijs effectibus peccati mortalis. Sermo. xv.

Quasi a facie
colubri et c. Sequitur predicare de
alijs alijs effectibus peccati mor
talis. **Salute virgo et c. Ultra ergo** dicitur
etum effectum peccati mortalis: quod est operum
bonorum mortificatio: est videndum de aliqui
bus alijs effectibus: et per hoc mane. **Nota**
tres alios effectus vel portus defectus. **De**
primo vide supra arti. i. ser. v. pre. v. **De se**
cundo vide in ser. Hugonis de prato ser.
i. qui incipit: **Dissero** facit populos peccati.
Primus est: quia facit hominem spirituali
ter infirmitatem incurere.
Secundus est: quia facit hominem in alia
peccata incidere.

Tertius est: quod habet hominem feruentem mi
serabili macipare in nouo malo quod infer
peccati homini. **Art. autem idem Hugo** ponit
in sermonibus. xl. feria. v. post tertiam vnicam
quadragesime pre. j. **De tertio** vide quod scri
ptum in sermonibus post festum trinitatis vnicam
viii. ser. iij. et quod scriptum in sermonibus. xl. de
x. preceptis in tertio precepto de modo seruian
di festa. parte. i. **Circa primum ergo** vide in
ser. i. **Circa secundum** vide finem prefatu Hugonis.
que peccati mortale facit hominem incurere fer
briem spirituale: quod homo pro peccati efficit febri
colus: et magnis febribus possidetur. nam per
febrem peccati significat. **Quia** sicut febris est
quidam calor innaturalis ad consumptionem
vite corporis agens: ita peccati est amor inna
turalis et impropius ad consumptionem vite
anime tendens. **Amor** enim calorem corporis
ratur et igitur: de quo dicit **Mat. x. Ignem**
venit mittere in terram. **Unde Aug. in. xiiij.**
de ciuit. dei. c. vlt. dicit. Fecerunt itaque ciuit
tates duas amores duo: terrenam. scilicet amor
sui usque ad contemptum dei. celestem vero: ad
morem dei usque ad contemptum sui et c. **Hic** enim
constituit Hierusalem signatam et celestem. amor
vero prius usque ad contemptum dei constituit
ciuitatem Babylonis. scilicet infernale. **Et quod ho**
mo pro peccati febriem patet pro hoc. **Quia**

peccatū illa facit in ania que febris facit in corpe. Hæc febris habet septē mala efficiere circa corpus/que peccatū per septē capitalia vitia efficit circa animā/ipsam nequiter alterando. Istos autē effectus febris ordina sūm nomē Saligia.

- Primo est pulsus concitatio/supbia
- Secundo sicut accensio/avaritia
- Tertio est sanguis calefactio/luxuria
- Quarto est quietis remotio/ira
- Quinto est fetida anhelatio/gula
- Sexto est lucis oditio/inuidia
- Septimo est appetit⁹ turbatio/aciditia.

¶ Primo em febris pulsū concitat eleuando ⁊ depmendo in quo ptingit cū supbia. nā supbia facit creaturā eleuare ⁊ postea depmit vltra modū. Esa. xliij. Supra celum ascendā: sup astra celi exaltabo solū meū. Et sequit. Gerūtāmē ad infernū detraheris in pfundum lacu. Job. xxx. Eleuasti me ⁊ quasi p ventū ponēs elisū/ sicut me valde scio q mortū trades me. Itē Luc. ij. Dispexit supbos mēte cordis sui. Deposuit potētes de sede ⁊ exaltauit humiles. ¶ Secūdo facit lucem odire. Aug. Oculis egris odiosa est lux/que puris est amabilis in quo cōringit cū inuidia. q lucem primi ⁊ bonū eius videre non patif: imo in ipsa multū effendit plus q febricitans de luce. In Horat. in eplis. Inuidus alteri marcescit reb⁹ optimis. Sap. i. Status est nobis ad videndū. Sic frēs Joseph nō poterant ipm respicere/ nec et quicq pacifice loqui. vt patz Gen. xxxvij. Nota exemplū de duobus/ quoz vn⁹ erat inuidus ⁊ alter auarus: quib⁹ rex proposuit vt vnus peteret aliquid a rege ⁊ rex pmissit q alteri duplū datur⁹ esset eius qd pmissus esset acceptur⁹. Auar⁹ volebat petere pmo/ vt postmodū duplū ei⁹ qd dandū erat inuidio psequeret. Postq̄ lōga cōtentio facta est inf eos qd pmo peteret: volēte vtroqz q alter pmo peteret. Inuid⁹ pmo ne alter psequeret duplū si bonū aliqd peteret: petijt vt effoderet sibi vnus oculus. ¶ Tertio quietē tollit: q febricitās qui celere nō pot: in quo ptingit cū ira. Fracūdus em nō p cordat cū aliquo/ nec pot cū aliquo cōuersari. Prover. xxvij. Ira nō habet misericordiaz nec erūpens furor et impetū pccatū spūs ferre qd poterit: quiescite ab

hoie cui⁹ spūs in narib⁹ eius. ¶ Quarto appetitū turbat: q febricitātī nihil pficiū sapit: sed fructus ⁊ aqua ⁊ nocua desiderat ⁊ dulcia ei vident amara: in quo cōringit cū acidia. Acidiosus ei nihil spūale sapit: id in omnib⁹ spūalib⁹ atcediat ⁊ nau scatur vana/ vt trufas ⁊ noua libēter loqur. Hum. xj. nota de filiis israel: quib⁹ fastiebat māna ⁊ desiderabāt allia ⁊ cepas. Eli ⁊ dicebāt. Ania nostra nau scatur super cibo isto leuissimo: in mentē nobis veniūt cucumeres ⁊ pepones ⁊ porriqz ⁊ cepe ⁊ allia. ania nostra arida est: nihil aliud respicit cū oculi nostri nisi manna. Sic acidiosus desiderat cucumeres et pepones. i. noua ⁊ trufas mādi: et cepas ⁊ allia. i. bona mādi que faciunt gemere ⁊ plorare: sicut cepe ⁊ allia. Nota cōtra illos qui delectātur de historijs Tristiani ⁊ Lanceloti. Itē de illis qui delectant de poētis ⁊ ph. s. pagānis ⁊ historiographis: ⁊ libros serōs ⁊ verba sancta fastidiūt. Hieronym⁹ ppter huiusmodi fuit flagellat⁹ ab angelis. Sic histonā ⁊ c. Esa. v. Ne q dicitis malū bonū/ ⁊ bonū malum: ponētes tenebras lucē/ et lucē tenebras: ponētes amarū dulce/ et dulce amarū. ¶ Quinto febris rotū corpi calescit: in quo cōringit cum luxuria. quā ignis est rotū corpus adurens ⁊ aiām consumens: in cuius signū quādo luxuriosus est in actu luxurie rubescit. De hoc igne loquit Job. xxxj. Ignis est vsqz ad psumptionē deuorās: et oia eradicans genimū nā. i. gratie virtutū theologicaz moralium ⁊ donoz spiritus sancti. Nota deuorās: qz deuorat animā/ corp⁹/ virtutes ⁊ merita. quā si aliquis acquisiūisset merita Joānis baptiste: per vnū actum luxurie omnia perdit. In hoc igne filius pdigus cōsumpsit oia bona sua viuendo luxuriose. Luc. ce. xv. Nota cōtra illos qui tenent cōcubinas cū vxore: ⁊ dic vt expedit. ¶ Sexto febris anhelitū fetidum facit: in quo cōringit cū peccato gula. Bulosus em et nimo potu ⁊ cibo habet os fetidum valde. Ps. Sepulchru patens est guttur eozuz. Nota quomodo plures interfecit gula q gladi⁹: et quomodo abstinentia auget vitā anime ⁊ corporis: ⁊ quomodo oēs peccati uimus in Adāz peccāte: ⁊ hui⁹ causa peccati fuit gula. q fuit causa oim maloz q in mū

De Peccato

do vñ fuerunt & fient. Vñ poeta. **D**um
la mali malo: mala pculit oia mūdo. **S**
malū miser: o miserabile malū. **S**epri
mo valde sitire facit: in quo cōtingit cum
auaritia, quia auarus sitit & nō satiat: &
tanto plus sitit quanto plus habet. **I**uue.
sary. viij. **R**escit amor nūmū quantū ipsa
pecunia crescit. **E**ccl. v. **A**uarus nō imple
bitur pecunia: & q̄ amat diuitias / fructus
nō capiet ex eis. **H**iero. **A**varo tam deest
q̄d habet q̄ q̄d nō habet. **H**ora. in eplis.
Semp auarus eget. **C**irca tertium nō
tandū q̄ ois peccator: est seruus peccati: tu
tra illud **I**o. viij. **Q**ui facit peccatū seruus
est peccati, & hoc iustissimū est. **P**ro cuius
rōne est aduertendū q̄ aliquis potest fieri
seruus alterius triplici causa.

Primo p̄ cōmissam iniquitatem.

Secundo p̄ aduersam calamitatē.

Tertio p̄ p̄iam voluntatem.

Omnib; ergo istis tribus modis & ra
tionibus peccator efficit seruus. **P**rimo ḡ
modo l̄z per cōmissam iniquitatē fit ser
uus aliquis. **E**xēplū in filijs **L**ham: qui
p̄pter iniquitatē patris fuerunt maledicti
a **H**oe. **M**aledictioe pene. i. seruitutis. di
cente. **M**aledictus **L**hanaā puer: seruus
seruorū erit fratribus suis. **D**ixitq; benedi
ctus dñs deus **S**em. **S**ic **L**hanaā seruus
eius. **G**en. ix. **E**t hoc fuit prima seruitus? vt
dicit **A**mb. tly. dist. sexto dñe. **Q**uare aut
noluit **H**oe maledicere **L**ham / s; filio ei?
Lhanaā: **D**icit magr in historijs q̄ iō. q̄
deus benedixerat ei. et cōcordat **G**lo. j. q̄
filijs. itez peccato. hec ergo fuit prima causa
seruitutis. i. peccatū. **N**ō em̄ deus fecit ho
minē vt dominaret hominē: sed soluz irra
tionabilib; animalib;. **U**nde **A**ug. xij. de
cijs. de. c. xvij. in pun. ita deus hominem
cōdidit. **N**am dominet (inquit) piscem
maris & volatiliū celez & omnīū reptilium
que reptant sup̄ terram / rationale fructuz
ad imaginē suaz noluit nisi irrationabilib;
dominari. nō hominē hominē. sed hominē
peccat. inde primi iusti pastores pecorum
magis q̄ reges hominū cōstituti sunt: vt
etiā sic insinuaret de? quid postulet ordo
creaturarū. quid exigat meritū pecorū. cō
ditio q̄ppe fuit vt iure intelligit imposta
pecorū. p̄inde nūq̄ i scriptura legim? seruū
autēq; hoc vocabulo **H**oe iust? filiū petri

vindicaret. **H**omē itaq; illō culpa meruit
nō natura. origo autē vocabuli seruū rē.
Hic de residuū huius auctoritatis infra in
ij. efficit quis seruus: vbi dicit. & cōcordat
Aug. **P**at̄ ergo q̄ p̄pter iniquitatē fit ali
quis de iure diuio seruus? **S**ic etiā in iure
canonico interdū p̄pter iniquitatē alicui?
iudicij ei seruus: sicut p̄z in illo qui de
fert arma vel lignamā galeaz sarracenis:
vel in eoz nauib; & galeis pyratibus exer
cent regimē. **T**alis em̄ si est cōtinuus / est
excoicatus: et vltra alias penas efficit ser
uus capientū. vt p̄bat̄ extra. de iudeis. c.
ita quorūdā. & c. ad liberandā. **H**oc ḡ mō
& rōne iuste peccator fit seruus peti p̄pter
ei? demeritū in penā ei? iniquitatis. **I**uste
em̄ fit vt qui noluit seruire deo bene viuē
do cui suire regnare est: quo nihil maius
in hac vita excogitari p̄t: seruitur peccato
quo nihil peius est. **H**ier. ij. **Q**uā vilita
ta es iterās vias tuas. & iō trahit ab inli
quitate quasi a quodā dño cui resistere nō
p̄t. **P**rouer. v. **I**niquitates sue capium
p̄t: & funib; peccorū suoz vnusquisq; v
stringit. **P**s. cxvij. **F**unes peccatorū
plexi sunt me. **H**ora exemplū de **D**io gene
p̄ho: q̄ dixit regi **A**lexandro q̄ erat seruus
uoz suoz. i. cupiscētariū et passionū rē.

Secundo efficit quis seruus p̄pter aduersā
sam calamitatē: sicut cū quis in bello pub
blico vincit & capit fit seruus capientis / ser
uata sibi vita. **U**n̄ seruus dicit a seruādo:
nō autē a seruādo. sicut dicitur legisse. & etiā
cōcordat **A**ug. xij. de ciui. de. i. xv. vbi sic
dicit. **O**rgo autē vocabuli seruorū in latī
na lingua inde creditur ducta: q̄ bi qui iure
belli cū possent occidit auctozibus cōserua
bant. serui fiebāt a seruādo appellari. q̄ &
ip̄m sine peti merito nō est. **N**ā & cū iustū
geritur bellū / p̄ petō ecōtrario vincatur.
& ois victoria cū etiā malis puenit: diuio
iudicio victos humilitās vel emendās pec
cata vel puniēs. **T**estis est hō dei **D**aniel
cuz in captiuitate positus petā sua & petā
p̄p̄t sui p̄stetur deo & hāc esse cām illius
captiuitatis p̄o dolore restatur rē. **H**oc
etiā rōne petō efficit seruus peti: nāz vin
cif a petō in bello publico / iudicio a diuina
sapientia inter nos & petā. **I**stā rōnem pos
nit beātus **P**etrus ap̄ls in canonica sua dñe.
A q̄ em̄ quis supatus est: hui? & seru? est.

h. Pe. ij. Et bellu est publicu: de quo Job vij. Dicitur e vita hois sup terra. Ter no efficit quis seru p ppria voluntate: qd si quis e vendit alicui ad preciu picipan du et paupitate: ppter qua etia filiu possit vedere. **L. de parib.** qd filios distraherut. p totu. Et hac etia rone pctoz fit seru peccati: qd sponte vendit se peccato pctio mo dice delectationis. **Valus** mercator est cu ania sit infimre est marois adeo qd nec auru nec argentu nec aliqs lapis precio sus nec aliqd corpe fuit dignu preciu aie humane nisi p ciorissimus sanguis christi **Jo Pet. ij.** h. Pe. ij. No corruptibilib au ro z argero redempti estis: sed pctio san guine agni immaculati Jesu chri. **No** auro z argero. **Ro. qd** no fuisset equalens pctuz vnus tm anie. **Dar. xvij.** Quid em profi cit boi si vni. mu. lu. anie. vero. s. detri. pa. aur qua da. ho. z. p. a. sua: qd dicat nulla. **homo** tm viliissimus z insipicissimus raz pcolaz creaturā vedit: p delectatōe modi ca luxu re. vlt alteri pcti. **Dic** practice pa bola de mlire q vedit pcto vni lactuz ee lapide pctioz magni valoris qua sibi recomedauerat maritus ei? vt diligenti me custodiret. **Sic** in postro zc. **Hic** ra tionē assignat aplos dices **An** nescitis cui exhibetis vos seruos ad obediendū: serut estis ei? cui obeditis siue pcti ad mortē siue obediōis ad iustitiaz. **Ro. vij. Pz** q q multiplicatōe peccato: meret hac pe naz vt efficiat seruus pcti: qua seuitute do minus nos liberare dignetur.

Quomodo vn? punitur pro pcto alteri?

Sermo. xvij.

Qualifacie

Quolubri zc. Proieqndo ad huc iij. ar. z. iij. eius consideratōez: restaret videre de quoda alio effectu pcti qd est q vnus punit qnqz p pcto alterius. **De** d ponit **Tho. in. j. q. lxxxv. ar. vij.** z in. xij. q. c. vij. ar. vlt. **Et** p declaratione huius materie qd est mixta. s. theologica/et canonica/et ciuile. **Vnde** pmo q null? debet puniri p pcto alteri: qd hoc esset p vnus diuini naturalis/ canonicum z ciuile. **Pmo** p vnus diuini: qd habet **L. ze. xvij** **Quis** q peccauit ipa moriet. **Si.** no pot. ini.

pnis zc. **Ire** Deut. xxij. No occident pa tres pro filijs. **Secdo** videt esse p ius natu rale: na ro naturalis dicit q null? debet pati pena/ si no delinqt. pena em respōdet culpe. **In** hius. **Auctores** prios sua cri mina iure tenebunt. **Nullus** plectet nisi q pcto: habet. **Tertio** p ius canonicu: qd ca uet q pctm iuos tenere debeat auctores: nec pena est vlteri? pprehenda qd delictu fuerit in excedente repertu. extra de his q fi. a. maio. p. ca. q. iij. vlt. **p** ordar regula iur. **Di.** no debet aliqs alteri? odio pgrauari. **li. vij.** **Quarto** p ius ciuile: qd cauet q pctā sit os teneant auctores: nec vlteri? pgradiat metus qd reperiat delictu. **L. de penis. l. sanatus.** **Nota** mer? glo. pena. **In** co/ trariū facit auctoritas **L. ro. xx.** **Ego** sum de? zelotes zc. **Ire** **Dar. xvij.** **Ut** veniat sup vos ois sanguis iustus zc. **Ire** **Jo. ix.** **Rabi** qd peccauit hic aut parētes ei? **Vt** de. j. p. ij. ppe sine. **Ire** de **p. l. j. c. in** san cta. **Vt** q iust? sepissime perit p ipio. **Pro** solutiōe q hui? materie est notandū q de pena possum? loq trip/ l/ seu pena p? pside derari trip/ l/. **Uno** mō inqntū est satisfactio q voluntarie assumit: et sic qnqz vn? p pcto alteri? punit: qd voluntarie illā assu mit. sic assumptis **chris** **Esa. liij.** **Ipe** autē vulnerat? est p? iniqitates nras: attritus est ppter scelera nra. et ifra. **Er** oīs posuit in eo inqitates oim nrm. **Ps. lxxvij.** **Que** no rapui tūc exoluebā. **Sic** et mlti sancti assumebāt p altis orādo/ teimnādo/ elemo synas faciedo. **In** de **Carolo** magno au dita ē vox egi dy. **Vento** **Caroli** pctā di mitro. z in **h** d fferit iustitia diuina ab hūa na: fm qua nullus etiā volēs pdenari dz pena corpali p culpa vel pcto alterius: qd sancti? est ipunitū relinq facim? nocēt? qd in nocētē pdenare. vt dicit ter. in. l. ablenes. ff. de penis. l. pecuniarū debitū possit vn? soluere. p alio. **Er** rō dicitur est inf for? def z forū mādi: qd in pmo foro pualer charē tas z mia: in scdo iustitia. **Secdo** mō inqntū p eā hz rōne pene: de cui? rōne est q sic p voluntate patētis/ z sit solū vnusquisqz. **Tertio** pōt pena considerari inqntū habet rōnem medicine. **Et** sic ptingit q vnus p pcto alterius punitat? sicut filij p patribz: subditi p dñis/ inqntū sunt res eoz: qd habet quidē rōnem pene qntū ad euz. p quo

